

Další výjimka z povinnosti platit za odvádění srážkových vod

Josef Nepovím

Je v kontextu sucha logická další výjimka z povinnosti platit za odvádění srážkových vod, tentokrát z veřejných a neveřejných pohřebišť do veřejné kanalizace?

Součástí novely zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví (zákon č. 193/2017 Sb.), je i přijatá nepřímá novela zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu, týkající se osvobození od povinnosti platit za odvádění srážkových vod. Novela v ustanovení § 20, odst. 6 rozšířila další výjimku pro osvobození od povinnosti platit za odvádění srážkových vod, a to z veřejných a neveřejných pohřebišť. Ne zcela jasně z nové právní úpravy vyplývá, zda osvobození od povinnosti platit za odvádění srážkových vod se týká krematorií ve vztahu jejich pojetí k veřejným a neveřejným pohřebišťům. Jde o zásadní změnu, která se dotýká koncepce ochrany proti suchu. Stanovisko neobsahuje všechny změny stanovené citovanou novelou zákona o pohřebnictví. Zabývá se pouze ustanoveními daného předpisu (zejména definicemi), které mají dopad na osvobození od povinnosti platit za odvádění srážkových vod ve vodárenství.

Úvod

Osvobození od povinnosti platit za odvádění srážkových vod je často diskutovaným tématem ve vodárenství. Důvod je dán tím, že osvobození od povinnosti platit za odvádění srážkových vod způsobuje značné odvádění srážkových vod z jednotlivých teritoriálních území, aniž by proběhlo jejich zadržování nebo zasakování. Služba odvádění srážkových vod je obecně vodárenskými společnostmi poskytována za úhradu nákladů se službou spojených a s přiměřeným ziskem. Množství srážkových vod je vypočteno způsobem stanoveným prováděcím právním předpisem k zákonu č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o vodovodech a kanalizacích). Toto se také děje, jen stále přetrvává, že některé subjekty pomocí zákonem stanovených výjimek náklady za odvádění srážkových vod nehradí, a proto se o zadržování nebo zasakování těchto vod nemusí zajímat.

Přijetím zákona č. 193/2017 Sb. (změna zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a dalších souvisejících zákonů) byl nepřímo novelizován zákon o vodovodech a kanalizacích, který s účinností 1. září 2017 v ustanovení § 20, odst. 6 rozšířil další výjimku pro osvobození od povinnosti platit za odvádění srážkových vod, a to **z veřejných a neveřejných pohřebišť**. Znamená to, že od tohoto data citované ustanovení zákona o vodovodech a kanalizacích bude stanovuje, že „**povinnost platit za odvádění srážkových vod do kanalizace pro veřejnou potřebu se nevztahuje na plochy dálnic, silnic, místních komunikací a účelových komunikací veřejně přístupných, plochy drah celostátních a regionálních včetně pevných zařízení potřebných pro přímé zajištění bezpečnosti a plynulosti drážní dopravy s výjimkou staveb, pozemků nebo jejich částí využívaných pro službu, které nesouvisí s činností provozovatele dráhy nebo drážního dopravce, zoologické zahrady, veřejné a neveřejné pohřebiště, plochy nemovitostí určených k trvalému bydlení a na domácnosti**“.

Důvodová zpráva k výše citované novele právní úpravy ve vztahu k rozšíření výčtu ploch o veřejná a neveřejná pohřebiště, na které se nebude vztahovat povinnost platit za odvádění srážkových vod kanalizací pro veřejnou potřebu, pouze odkazuje, že provozování veřejného pohřebiště je službou ve veřejném zájmu a stejně jako provozované neveřejné pohřebiště by rovněž i z morálních důvodů nemělo být zatíženo platbou za srážkové vody, obdobně jako je tomu u zoologických zahrad nebo nemo-

vitostí určených k trvalému bydlení. S tímto zdůvodněním se nelze ztotožnit. Zákon č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví (dále jen zákon o pohřebnictví) ve svých ustanoveních nikde nedeclaruje, že provozování veřejného a neveřejného pohřebiště je „**provozováním ve veřejném zájmu**“, na rozdíl od jasné úpravy zákona o vodovodech a kanalizacích, který stanoví, že **vodovody a kanalizace pro veřejnou potřebu se zřizují a provozují ve veřejném zájmu (§ 1, odst. 2)**. Morální odkaz na zoologické zahrady není také relevantní, neboť široká odborná veřejnost je obeznámena s tím, že osvobození od povinnosti platit za odvádění srážkových vod kanalizací pro veřejnou potřebu pro zoologické zahrady (v zákoně chybí odkaz na plochy) se do zákona dostaly iniciativou poslanců v Parlamentu ČR, nikoliv jejich provozování ve veřejném zájmu. Sám zákon č. 162/2003 Sb., o zoologických zahradách v platném znění, provozování zoologických zahrad ve veřejném zájmu opět nedeclaruje. K danému ustanovení upravujícímu osvobození od placení za odvádění srážkových vod a k jeho odůvodnění lze uvést jen to, že odpovídá stavu v době, kdy stát byl vlastníkem jak zoologických zahrad, bytových domů, tak i vodovodů a kanalizací. Vodné a stočné nebylo cenou skutečných nákladů právního vztahu, ale pouze poplatkem, který stát stanovil za poskytování této služby, která jím byla z převážné části dotována. Privatizací vodovodů a kanalizací, zoologických zahrad, bytových domů atd. do soukromého vlastnictví vznikl nový právní vztah, kdy stočné by mělo být cenou skutečných nákladů tohoto právního vztahu.

Výstupem práce Meziresortní komise VODA–SUCHO byl na jaře roku 2015 mezi jiným i materiál Příprava realizace opatření pro zmírnění negativních dopadů sucha a nedostatku vody, kdy odborná veřejnost v diskusích k tomuto materiálu často vznášela dotaz, zda legislativní opatření se dotknou zpracování podkladů pro novelizaci zákona o vodovodech a kanalizacích, zejména přehodnocení stávající problematiky osvobození od povinnosti platit za odvádění srážkových vod, a to zrušením shora uvedených výjimek. Opak se však stal pravdou, další rozporuplná výjimka je na světě. Rozporuplná proto, že vznikla v době kdy Ministerstvo životního prostředí společně se Státním fondem životního prostředí spustily program „Dešťovka“, který burcuje k zadržování srážkových vod k zalévání, a proto se nelze divit, že diskuse je oprávněná. Veřejná a neveřejná pohřebiště, resp. místa pro hroby a hrobky nebo úložiště jednotlivých uren nebo rozptylové či vsypové louky jsou osázeny květinovou výzdobou, kterou je nutno zalévat. Mělo by být v zájmu

všech osob (zde můžeme charakterizovat ve veřejném zájmu srážkové vody spadlé v takovýchto územích (pokud je možné) zadržovat a využívat k zalévání, nikoliv bezplatně odvádět veřejnou kanalizací, kdy náklady vynaložené na odvádění a čištění srážkových vod z výše uvedených ploch a objektů jsou v souladu s ustanovením § 20, odst. 6 ZVaK a pravidly věcně usměrňovaných cen rozúčtovány jiným subjektům, které se právem mohou cítit poškozeny.

Právní stav

Předmětem úpravy zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví (dále jen zákon o pohřebnictví) je stanovení podmínek pro zacházení s lidskými pozůstatky a s lidskými ostatky, práva a povinnosti související s provozováním pohřební služby, prováděním balzamací a konzervací lidských pozůstatků a s provozováním krematorií a pohřebišť. Zákon o pohřebnictví veřejným pohřebišťem definuje „**prostor určený k pohřbení lidských pozůstatků nebo uložení lidských ostatků v podobě míst pro hroby a hrobky nebo úložiště jednotlivých uren nebo rozptýlové či vsypové louky nebo jejich kombinace**“. Dále zákon o pohřebnictví neveřejná pohřebiště definuje jednak jako „**účelová zařízení určená výlučně pro uložení lidských pozůstatků nebo lidských ostatků členů řeholních řádů nebo kongregací a prostory pro uložení lidských pozůstatků nebo lidských ostatků členů uzavřených, zejména příbuzenských společenství**“ nebo jako „**účelová zařízení určená výlučně pro uložení lidských pozůstatků nebo lidských ostatků příslušníků registrovaných církví a náboženských společností, jejichž vnitřní předpisy a obřady neumožňují ukládání lidských pozůstatků nebo lidských ostatků na veřejném pohřebišti**“. Zřizovatelem i provozovatelem neveřejného pohřebiště smí být pouze registrovaná církev a náboženská společnost na pozemku v jejím vlastnictví. Krajský úřad vydává k záměru zřídit neveřejné pohřebiště stanovisko, ve kterém ověří, zda jsou splněny shora uvedené požadavky. Stanovisko krajského úřadu je jedním z podkladů pro vydání rozhodnutí nebo opatření nebo jiného úkonu vyžadovaného stavebním zákonem. Zákon o pohřebnictví krematorium (jako objekt, z kterého mohou odtékat srážkové vody) nedeterminuje. Stroze pouze uvádí, že krematorium lze zřídit jen na základě územního rozhodnutí a následného stavebního povolení. Dotčenými orgány jsou vždy krajská hygienická

stanice a orgán ochrany ovzduší. Provozování krematoria zákon o pohřebnictví definuje jako pohřbívání lidských pozůstatků nebo zpopelňování exhumovaných lidských ostatků v konečné rakvi a související zacházení s ní, manipulaci s lidskými ostatky, ukládání lidských ostatků do uren, jejich předávání a vedení související evidence. Z výkladu ustanovení § 1 – předmět právní úpravy zákona o pohřebnictví lze dovodit, že krematorium není součástí ani příslušenstvím pohřebiště, že je samostatnou věcí v právním slova smyslu. Vzhledem k tomu, že v novele zákona o vodovodech a kanalizacích krematorium pro osvobození od placení za odvádění srážkových vod není uvedeno, výjimka pro toto osvobození se na krematoria nevztahuje.

Závěr

Ve shrnutí lze závěrem uvést, že výjimka osvobozující od povinnosti platit za odvádění srážkových vod z veřejných a neveřejných pohřebišť, jako i ostatní výjimky, **nená v zákoně o vodovodech a kanalizacích své opodstatnění**. Tato právní úprava, která kromě toho, že napomáhá výskytu suchých oblastí, odporuje nejen soukromému právu, ale i právu ústavnímu, neboť vlastníci (správci) těchto taxativně uvedených věcí (ploch) jsou ekonomicky zvýhodněni. Je skutečností, že při projednávání dané problematiky v Parlamentu ČR se nikoliv iniciativou předkladatele zákonů, ale iniciativou poslanců a senátorů výjimky z povinnosti platit za odvádění srážkových vod rozšiřují na další taxativně uvedené věci (plochy) a subjekty.

Vzhledem k výše uvedenému, s poukazem na další případné následky sucha, je nezbytné, aby rostla intenzita tlaků na provedení nového právního, ekonomického a technického posouzení ustanovení § 20, odst. 6 zákona o vodovodech a kanalizacích a stanovující výjimky z povinnosti platit za odvádění srážkových vod případnou novelou zákona o vodovodech a kanalizacích vypustit. Jen pro zajímavost – v sousedním Slovensku v zákoně o veřejných vodovodech a veřejných kanalizacích ustanovení od osvobození od placení srážkových vod zakotveny nejsou.

JUDr. Josef Nepovím
e-mail: josef.nepovim@vakhk.cz